

واگذاری میادین نفتی به رقبا

تکلیف میدان آرش کی مشخص می‌شود؟

عقب ماندگی ایران در برداشت از میادین مشترک در شرایطی هر روز بیشتر می‌شود که بهروزی فر کارشناس انرژی می‌گوید هیچ قانونی برای تعیین سهم کشورها

از میادین وجود ندارد و کشوری که بیشتر برداشت کند برنده است. اردیبهشت پارسال بود که علی خضریان سخنگوی کمیسیون اصل نود مجلس شورای اسلامی گفت که در طی هشت سال اخیر نه تنها هیچ میدان مشترک نفتی جدیدی توسعه نیافته که برخی طرح‌های توسعه مصوب قبلی و حتی قرارداد و سرمایه گذاری خارجی کان لم یکن و فسخ شده‌اند. تقریباً دو ماه بعد از آن یعنی هشتم تیر پارسال محمد مخبر معاون اول رئیس جمهور اعلام کرد که میادین مشترک باید هر چه زودتر تعیین تکلیف شوند. حالا با وجود گذشت یک سال از این گفته ها، واگذاری میادین نفتی به رقبا در وزارت نفت همچنان ادامه دارد و خبری از تعیین تکلیف نیست و جواد اوجی هم که از روزهای نخست کاندیداتوری برای وزارت، بارها به این معضل اشاره کرده بوده هم نتوانسته کاری برای حل این مساله بکند.

کار به جایی رسیده که رئیس هیأت مدیره انجمن شرکت‌های حفاری نفت و گاز ایران در تازه‌ترین اظهارات خود مدعی شده است که عربستان به میدان آرش ورود و تعداد زیادی دکل در این میدان مستقر کرده و در حال تخلیه آن است. به گفته خادمی، در گذشته چند دستگاه دکل شرکت آبان در ایران کار می‌کرد اما متوقف شده است. اکنون عربستان اکثر دستگاه‌های دریایی شرکت آبان را خریداری کرده و در میادین مشترک با ما مستقر کرده و تقریباً در حال تخلیه میادین است.

برداشت اضافه عربستان غیر قانونی نیست

در این میان جالب است که بدانید از نظر قانونی این کار عربستان هیچ مشکلی ندارد. مرتضی بهروزی فر کارشناس انرژی و عضو موسسه مطالعات انرژی در اینبار به بازار می‌گوید: هیچ قانونی وجود ندارد که بر اساس آن بتوان ادعا کرد که سهم هر کدام از کشورها از میادین مشترک چقدر است. بر همین اساس هر کشوری که بتواند با استفاده از تکنولوژی سرعت و مقدار برداشت خود از میادین مشترک را افزایش دهد برنده بازی است. او ادامه می‌دهد: مثلاً یک‌سوم وسعت یک میدان در محدوده تحت مالکیت یک کشور و دوسوم آن در محدوده کشور همسایه باشد، ولی کشوری که یک‌سوم را دارد خیلی زود بجنبند و در سمت خود چاه‌های متعدد بزند و بتواند دوسوم یا بیشتر از ذخیره میدان را برداشت کند. بهروزی فر با اشاره به عقب ماندگی ایران در برداشت از میادین پارس جنوبی گفت: در میادین مشترک مهاجرت گاز معمولاً به سستی صورت می‌گیرد که برداشت بیشتری صورت گرفته باشد. به همین دلیل در میادین مشترکی همچون پارس جنوبی شاهد افت فشار در سمت ایران و افزایش مهاجرت یا فرار گاز به سمت قطر هستیم.

کمبود منابع مالی عامل اصلی عقب ماندگی در میادین مشترک

ایران ۲۸ میدان نفت و گاز مشترک با کشورهای همسایه از جمله عراق، عربستان، قطر، کویت، امارات متحده عربی، عمان، بحرین و ترکمنستان دارد که تقریباً در همه آن‌ها از بقیه همسایه‌ها عقب مانده است. کشورمان با عراق ۵ میدان نفتی مشترک دارد، با عربستان ۴ میدان نفتی، با امارات ۴ میدان، در طول مرز مشترک آبی ایران و قطر هم میدان نفتی رشادت قرار دارد. همچنین لایه نفتی میدان پارس جنوبی که مهم‌ترین میدان مشترک ایران است هم بین ایران و قطر قراردارد. با کویت هم میدان نفتی و گازی آرش را داریم و با عمان هم در میدان نفتی هنگام مشترکیم. به گزارش ایندپندنت نشان می‌دهد در همه میادین مشترک برداشت کشورمان کمتر از دیگر کشورهاست که به دلیل نبود تجهیزات لازم و توسعه نیافتن میادین است. تنها در میدان مشترک پارس جنوبی قطر ۱۰ سالی زودتر از ایران توسعه این میدان را آغاز کرد و تاکنون ۲/۵ برابر ایران، تولید گاز و میعانات گازی از این میدان مشترک داشته است.

بر اساس گفته های کارشناسان در میادین مشترک حداقل ۱۰ تا ۱۵ سکوی ۲۰ هزار تنی و ۲۰ تا ۳۰ کمپرسور

دولت سیزدهم گره ۲۰ساله از توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی را باز کرد

توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی؛

بدون برجام و توتال

بلکه یک همکاری مهم در انتقال تجربیات علمی، فناوری و مدیریتی خواهد بود. البته توتال یک سال بعد قرارداد را نیمه‌کاره رها کرد و هیچ فناوری نیز به ایران نداد.

کمتر از یک سال از امضای این قرارداد آمریکا از برجام خارج شد و تحریم‌ها به صنعت نفت کشور برگشت. ابتدا توتال از این قرارداد رفت و چند ماه بعد نیز شرکت چینی این قرارداد را ترک کرد تا دوباره توسعه فاز ۱۱ به عنوان اولویتی فراموش‌شده باشد.

دولت سیزدهم، تکیه بر توان داخلی

با روی کار آمدن دولت سیزدهم، استفاده از توان شرکت‌های ایرانی در دستو کار قرار گرفت و پتروپارس به‌عنوان شرکت اکتشاف و تولید ایرانی عهده‌دار توسعه فاز ۱۱ شد؛ فازی که به دو سکو برای تولید ۵۶ میلیون مترمکعب گاز در روز نیاز دارد، اما ساخت سکو حدود پنج سال زمان می‌برد و با توجه به این موضوع، ابتکار جدیدی در شرکت ملی نفت ایران مطرح شد؛ جابه‌جایی یکی از سکوها ی فاز ۱۲ که تولید آن دیگر اقتصادی نبود و نصب آن در موقعیت فاز ۱۱ تا برداشت گاز از این فاز با سرعت بیشتری همراه باشد.

آذرماه پارسال سکوی ۱۲C از موقعیت خود جدا شد تا با تکمیل حفاری چهار حلقه چاه، این سکو امروز هفتم تیرماه در موقعیت فاز ۱۱ نصب شود و آماده تولید گاز و جبران بخشی از ناترازی در زمستان باشد.

در فاز اولیه برداشت از این میدان که با نصب این سکو انجام شد، تولید گاز به ۱۵ میلیون مترمکعب در روز خواهد رسید و پیش‌بینی می‌شود با ساخت و نصب سکوی بعدی و حفاری چاه‌ها، تکمیل فاز ۱۱ که گامی مهم برای کشور در راستای دستیابی به استقلال انرژی و ثبات ژئوپلیتیکی است، ظرفیت تولید گاز پارس جنوبی به‌طور خیره‌کننده‌ای افزایش یابد.

با تکمیل این فاز و نصب سکوی دوم که البته در حال ساخت است، این طرح روزانه ۵۶ میلیون مترمکعب گاز، ۵۰ هزار بشکه میعانات گازی و ۷۵۰ تن گوگرد در روز تولید خواهد کرد که این خروجی به تأمین نیازهای مصرف داخلی ایران و کمک به ظهور کشور به عنوان یک صادرکننده مهم منطقه‌ای کمک خواهد کرد. مزایای اقتصادی تکمیل فاز ۱۱ نیز بسیار زیاد است. تخمین زده می‌شود این پروژه تا ۱۰ هزار شغل ایجاد کند و ۲۰ میلیارد دلار درآمد برای ایران به همراه داشته باشد. افزون بر این، این پروژه همچنین به احیای بخش نفت و گاز ایران که در طول سال‌ها به‌دلیل تحریم‌ها و سرمایه‌گذاری کم با مشکل روبه‌رو شده است، کمک خواهد کرد.

فاز ۱۱ میدان پارس جنوبی که در دولت گذشته معطل توتال فرانسه ماند و نهایتاً با پیشرفت صفر درصدی در ۸ سال مواجه بود، طی دو سال اول دولت یازدهم آماده افتتاح شد.

فاز ۱۱ پارس جنوبی از بزرگترین پروژه‌های گازی کشور محسوب می‌شود که در دولت‌های یازدهم و دوازدهم، به امید واهی واگذاری آن به شرکت توتال فرانسه به شرکت‌های داخلی داده نشد. نهایتاً هم توتال فرانسه با اشاره دولت آمریکا از این پروژه کنار رفت تا بیژن زنگنه وزیر نفت دولت گذشته بدون یک درصد پیشرفت، این فاز را به جواد اوجی در دولت سیزدهم تحویل دهد.

توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی، به‌عنوان آخرین فاز دریایی این میدان مشترک، به حدود ۲۰ سال قبل باز می‌گردد. در آن زمان این فاز در کنار فاز ۱۲ برای اجرای برنامه‌های مایع‌سازی گاز طبیعی در نظر گرفته شده بود و مذاکرات برای برداشت گاز از این بخش از میدان با شرکت‌های خارجی در جریان بود.

در آن زمان، شرکت‌های ایرانی به‌عنوان پیمانکارانی در کنار شرکت‌های خارجی حضور داشتند. فاز ۱۱ اما در پیچ و خم این سال‌ها هیچ‌گاه به سرانجام نرسید و تنها در چند قرارداد بین شرکت‌های ایرانی و خارجی دست به دست شد.

ابتدا در سال ۸۳ توتال فرانسه و پتروناس مالزی توسعه این فاز را به‌عهده گرفتند. با خروج این شرکت‌ها، پای چینی‌ها به توسعه پارس جنوبی باز شد، اما آنها نیز در این فاز ماندنی نبودند و سرانجام در سال ۹۲ پتروپارس عهده‌دار توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی شد.

توقف پروژه به امید توتال

در دولت یازدهم دوباره نگاه‌ها از توان شرکت‌های ایرانی به سمت شرکت‌های خارجی رفت. توتال دوباره به میز مذاکره برگشت و این بار شرکت سی‌ان‌پی‌سی‌آی چین نیز همراهی‌اش می‌کرد. پتروپارس هم به‌عنوان شریک ایرانی در کنار آنها قرار داشت.

بعد از چند ماه مذاکره، سرانجام در تیرماه سال ۹۶، قرارداد توسعه فاز ۱۱ البته با هدف فشارافزایی از این میدان مشترک با این کنسرسیوم امضا شد.

بیژن زنگنه وزیر نفت دولت روحانی، این قرارداد را مسبب تقویت اسلام می‌دانست.

در تیرماه ۱۳۹۶ حسن روحانی، رئیس جمهور وقت، در اقدامی عجیب با مدیرعامل توتال دیدار کرد. روحانی در آن دیدار گفت: قرارداد توسعه فاز ۱۱ پارس جنوبی نه تنها یک قرارداد اقتصادی،

۶۶

در دولت یازدهم

دوباره نگاه‌ها از

توان شرکت‌های

ایرانی به سمت

شرکت‌های خارجی

رفت. توتال دوباره به

میزمذاکره برگشت

و این بار شرکت

سی‌ان‌پی‌سی‌آی

چین نیز همراهی‌اش

می‌کرد. پتروپارس هم

به‌عنوان شریک ایرانی

در کنار آنها قرار داشت